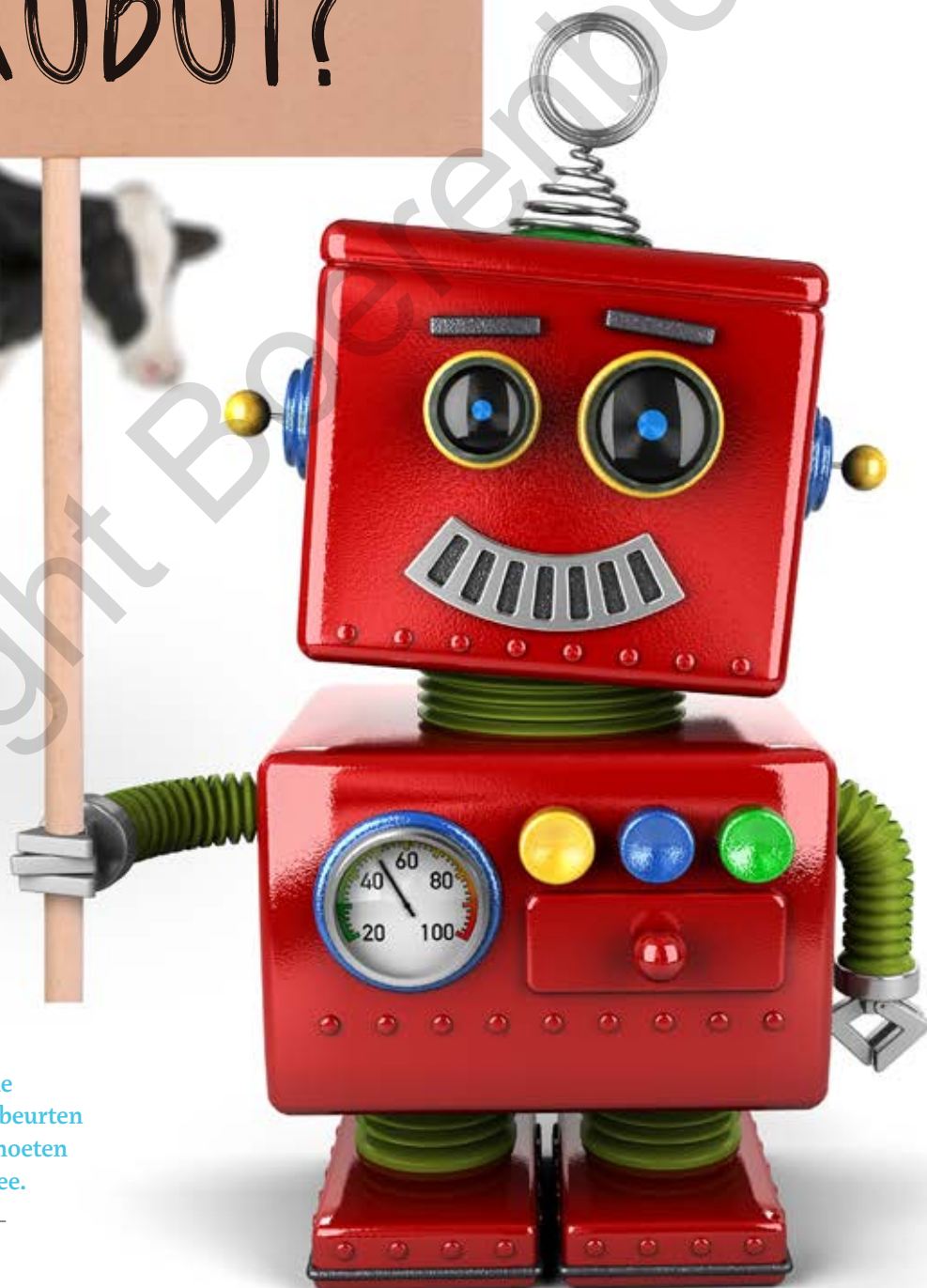

TO ROBOT OR NOT TO ROBOT?

De melkstand en/of de melkveestal is versleten of je hebt plannen om uit te breiden. Hoe wil je dan gaan melken? Opteer je voor een melkrobot of voor een variant van klassiek melken? Hier spelen aspecten zoals flexibiliteit in de arbeid, minder fysieke belasting voor vooral de schouders van de melkveehouder en potentieel meer melkbeurten per koe per dag. Maar de vraag zou ook moeten zijn wat er goed is voor jouw portemonnee.

Jan Halewyck, landbouwconsulent Boerenbond

Bijna 20% van de melkveehouders met een bedrijfseconomische boekhouding bij Boerenbond melkt inmiddels met een robot. Sinds enkele jaren maken wij een vergelijkende studie tussen melkveebedrijven die melken met een melkrobot, het gemiddelde van alle melkveebedrijven en melkveehouders die in de laatste 10 jaar minstens 50.000 euro geïnvesteerd hebben in een melkinstallatie maar niet opteerden voor een robot. In de vergelijking (zie tabel) worden zij de 'andere investeerders' genoemd.

Iets voor mij?

Is robotmelken iets voor jou? Heb je voldoende karakter om tijdig het werk van de robot te controleren? Vraagt jouw melkerij beweiding? Wat zijn de volgende stappen van je bedrijf? Bij robotmelken moet je evolueren per robot. Bij klassiek melken draai je een rondje extra of melk je extra aan een kant van de melkput en kan je dus geleidelijker evolueren. De onderhoudskosten van een robot zijn een belangrijke kostenfactor. Hoe goed ben jijzelf in het herstellen van elektronische en mechanische onderdelen? Heb je daar zin, tijd en de kwaliteiten voor? Ben je van plan om je bedrijf

“Bij robotmelken moet je evolueren per robot.”

Vergelijking bedrijven met en zonder melkrobot

	Robot	Gemiddelde	Andere investeerders (zonder robot)
Aantal koeien	1173	105,7	133,2
Totale melkproductie (liter)	1.113.646	946.544	1.184.947
Melkproductie per koe (liter)	9.494	8.955	8.896
Graden vet	42,48	43,17	43,3
Graden eiwit	35,17	35,76	35,74
Melkerijprijs/100 l (euro)	33,94	34,47	34,51
Kostendekkende melkproductie (melk+jongvee) (liter)	8.666	6.948	6.758
Melkproductie per voltijdse arbeidskracht (liter)	589.231	503.481	598.458
Melkproductie per gewerkt uur (liter)	189	157	186

© BRON: FOCUS BOERENBOND

alleen met familiale arbeidskrachten te doen draaien of ook met extern personeel? Een vreemde arbeidskracht kan na paar melkbeurten zelfstandig meedraaien; een robot onder de knie krijgen, vraagt heel wat andere kwaliteiten. Bij de bedrijven met een boekhouding die voor 2018 afgewerkt is, zijn er inmiddels 76 die melken met robot. Zij leveren ongeveer evenveel melk als de andere investeerders, met name meer melk per koe (+600 liter) maar met minder koeien. Opvallend zijn de lagere gehalten bij robotmelken (vet -0,8, eiwit -0,6), die samen soms moeilijker de maximale kwaliteitspremie halen en tot een lagere ontvangen melkprijs leiden (-0,57 euro/100 liter melk). Vooral het coligetal is lastig.

Wat kost dat?

Het globale kostenplaatje per 100 liter melk toont meteen fors hogere variabele kosten, zowel per 100 liter (+2,58) als per koe (+344 euro), die niet (voldoende) gecompenseerd worden door de hogere productie per koe.

Ook de vaste kosten zitten hoger bij de robotboeren – deels omdat er meer nieuwbouwprojecten dan renovaties van bestaande melkstands in deze groep zitten, deels omdat de

afschrijftermijn van robots (10-15 jaar) in de bedrijfseconomische boekhouding korter is dan van een klassiek melksysteem (15-20 jaar). Dat is ook een realiteit, want de techniek in robotmelken evolueert zo snel dat voor een toestel van 10 jaar oud of meer soms gewoon ook geen onderdelen of onderhoud meer beschikbaar is en de melkveehouder verplicht is om opnieuw te investeren. Als gevolg daarvan zullen we de verschillen in afschrijvingskosten misschien nog onderschatten.

Samengevat komen we zo aan een verschil in kostendekkende melkprijs (de melkprijs die nodig is met de huidige kosten en vleesopbrengst om jezelf een arbeidsvergoeding beginnen te betalen) van 4,70 euro. Uitgedrukt in kostendekkende melkproductie (de melkproductie die nodig is bij de huidige kostprijs per liter en de huidige melkprijs), ligt dit cijfer meer dan 1900 liter hoger bij de robotmelkers dan bij de andere investeerders, terwijl ze 600 liter meer melken.

Arbeidsdruk

Zijn melkrobots arbeidsbesparend? Uit de resultaten van dit vergelijkende onderzoek blijkt dat alvast niet. Het aantal aanwezige volwaardige arbeids-

krachten en het aantal gewerkte uren per jaar is natuurlijk een schatting, waarbij we standaard ervan uitgaan dat 1 volwaardige arbeidskracht 3000 uur per jaar werkt. Hoeveel van de tijd spendeert een tweede persoon effectief op het bedrijf? Wat doen opa en de buurman nog? We stellen vast dat de investeerders in melkrobots of andere melkinstallaties meer melk produceren per VAK (voltijdse arbeidskracht) en per gewerkt uur dan het gemiddelde van de boekhoudingen, maar dat de investeerders in robots of andere melkinstallaties eigenlijk evenveel produceren: ongeveer 590.000 liter melk per VAK, 189 versus 186 liter melk per uur arbeid. Onze boekhoudingscijfers bevestigen alvast niet de verschillen tot 30% in arbeidsefficiëntie waarvan soms sprake is.

Robot versus klassiek

Waar worden de verschillen gemaakt in kostprijs per 100 liter melk (2,58) en per koe (+344 euro)? Er zijn amper verschillen in gezondheids- en vruchtbaarheidskosten, wat ook logisch zou moeten zijn. Hogere kosten voor onderhoud (+0,67/100 liter, +68 euro per koe) zijn volledig toe te wijzen aan onderhoud van de robot. We vragen ook aan de melkveehouders om alle vormen van onderhoud aan de melkinstallatie specifiek toe te wijzen aan de melkinstallatie, zowel bij melkrobots als bij klassieke melkinstallaties. Dit zal nog niet overal even perfect uitgesplitst zijn, maar nu al is duidelijk dat de hogere onderhoudskosten op robotbedrijven te maken hebben met onderhoud van de robot.

Niemand heeft ooit beweerd dat robotmelken een energiebesparende maatregel is: robotmelken verhoogt het verbruik zowat met de helft. Nieuwere types beloven hier beterschap. Robotmelkers moeten dan ook eerder overwegen om die energie zelf op te wekken, zeker ook omdat hun elektriciteitsverbruik meer continu is. Als

straks de digitale meter komt, moet opgewekte energie bij voorkeur ook meteen geconsumeerd worden. De hogere andere variabele kosten zit vooral in een hoger verbruik van reinigings- en dipproducten. Bij gelijke variabele ruwvoerkosten zitten de krachtvoerkosten van robotmelkers 1 euro hoger per 100 liter melk of 144 euro per koe. Waar klassieke melkers vaker overschakelen op totaal gemengde rantsoenen, met enkelvoudige grondstoffen (die het rantsoen niet per definitie goedkoper maken), voedert de robotboer individueel in de robot. Er gaat 142 kg eiwitkrachtvoer en 60 kg evenwichtig krachtvoer meer in per koe, zonder dat dit uitgespaard wordt in soja/raap of persulp en andere bijproducten.

Sprekende cijfers

De ene robotboer is natuurlijk de andere niet. Wanneer we de robotmelkers indelen in 4 groepen volgens het saldo per 100 liter melk, zien we dat het beste kwart 4 euro saldo beter scoort per 100 liter. Voerefficiëntie en kwaliteit van ruwvoeder maken hier het klassieke verschil. De beste robotboeren produceren met evenveel krachtvoeder per koe (iets meer dan 3000 kg per koe per jaar) 700 liter melk meer per koe, met betere gehalten. De betere robotboeren produceren ook meer melk in totaal en slagen er zo in om de onderhoudskosten, hun extra energiegebruik enzovoort te verdelen over veel meer liters melk. De kostendeckende melkproductie zit bijna 2000 liter scherper (7745 versus 9664 liter).

Voor je van start gaat met robotmelken, moet je jezelf ook heel wat vragen durven stellen. Hoe alert ga je om met robotalarmeren? Hoe consequent voer je kleine onthoudstaken uit? Met een goede bedrijfseconomische boekhouding als Focus heb je alvast een stevige basis om je kwaliteiten en je verbeterpunten te vinden. ■

Jan Halewyck

landbouwconsulent
jan.halewyck@boerebond.be

Het belang van een goede bedrijfsboekhouding

Focus, de financiële management-tool van Boerenbond, geeft melkveehouders de kans om – naast een pak cijfers uit het technisch pakket van de melkrobot – ook een duidelijk beeld te krijgen van de extra opbrengsten en de extra kosten van het systeem. Door individueel of in groepsdiscussies (bedrijfsleiderskringen) je eigen bedrijfsvoering op gestandaardiseerde wijze te vergelijken met die van collega's, kan je aan de slag om rendabel te melken. Zodra de keuze gemaakt is, kan je zelf het verschil in onderhouds-, energie- en andere kosten slechts deels veranderen via je management. Wat het gevonden verschil in melkopbrengsten en voerkosten betreft, kan je zeker wel bijsturen.

 www.boerenbond.be/focus

“Focus kan je helpen om inzicht te krijgen in je cijfers.”